

02.10.95

JYDSKE
VESTKYSTEN

ESBJERG

OPPLAG:

TEL:

E

189

INTERVIEW

Knud Rasmussen var nationalhelt - den sidste af slagsen. Ebbe Kløvedal Reich har skrevet om sin helt.

AF CHRISTINA KABEL

Knud var en ægte helt, nationalhelt endda. Af en slags som vi ikke længere kender til, men som vi måske har brug for.

Det slår Ebbe Kløvedal Reich fast i sin nyeste bog, »Den Fremmede Fortryller« om grønlandsfareren Knud Rasmussen.

- Men tiden er ikke til helte i dag. Der er to dele af en ordentlig helt. Den ene er en kraftpræstation, der drager. Det andet er vidnesbyrd om nogle karaktertræk, som samfundet sætter højt. På Knud Rasmussens tid var det borgerdyderne - dér blev man mere bedømt på, om man var et hæderligt menneske. Men vi er ikke enige om, hvad vi skal sætte højt i dag, det eneste vi kan måle på er penge.

- Så heltes kvaliteter lægger vi ikke vægt på, de kan ikke forrentes. Vi er interesseret i folk, der er rige eller berømte, men ikke i karaktermæssige egenskaber, siger Ebbe Kløvedal Reich.

Det er også blevet sværere at blive en helt i dag. Verden er blevet lille. Polarforskerne var de sidste af de heltetyper, der rejste ud og fandt uopdaget land.

Peary blev den første mand, der nåede Nordpolen, og Scott og Amundsen gjorde kapløbet om Sydpolen til en gyser.

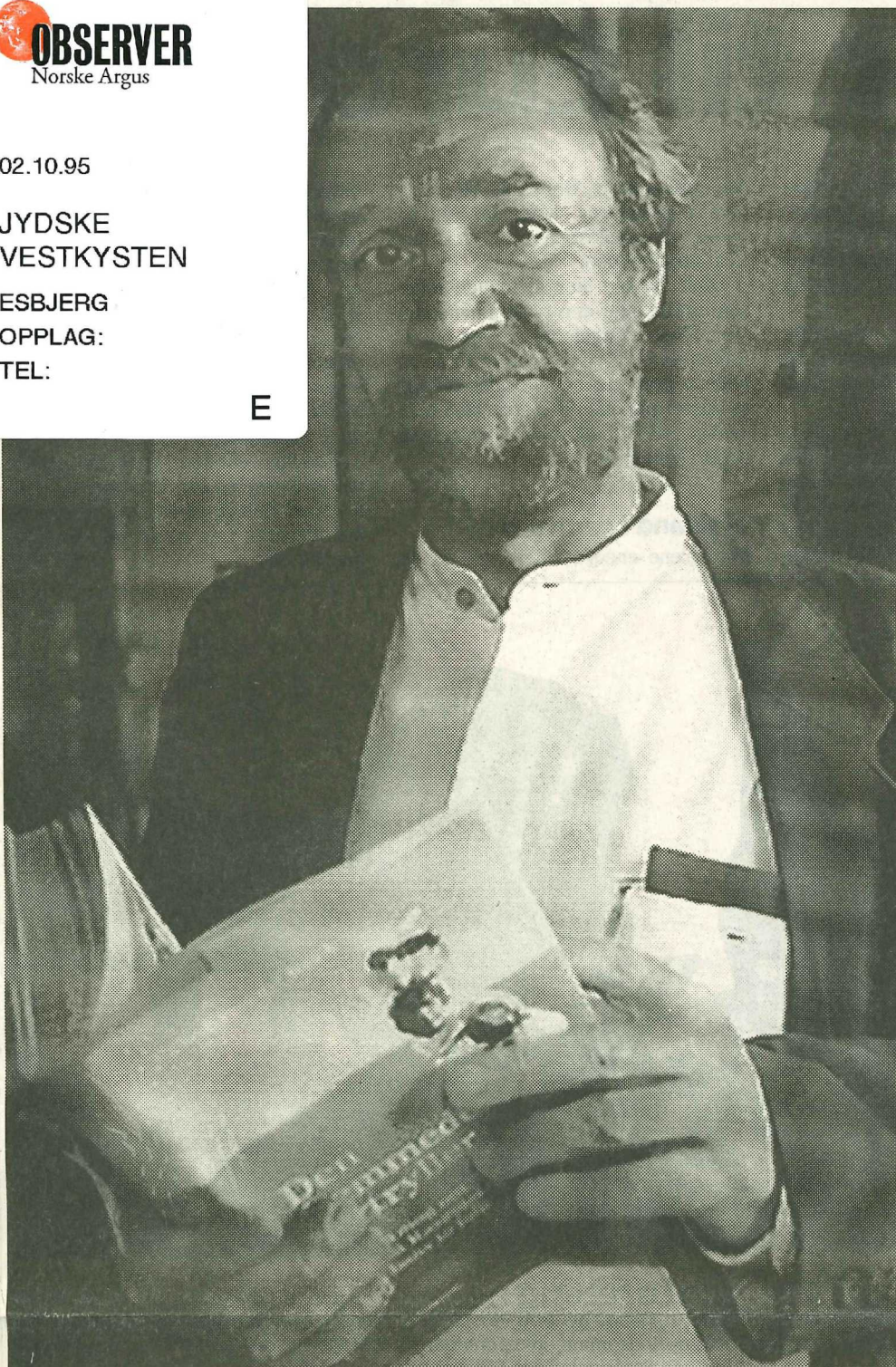
Men Knud Rasmussen havde noget, de andre ikke havde.

Drømmen om helten

- Knud Rasmussen var en helt, fordi han var opmærksom og omsorgsfuld over for de mennesker han mødte. Han kunne være blid og næsten naiv, samtidig med at han var en handlingens mand. Da jeg var dreng, var det selvfølgelig hans farlige eventyr, som trak. Men hvis han ikke havde været andet end blot en eventyrer, var han aldrig blevet nationalhelt, siger Ebbe Kløvedal Reich.

Selv fik han Knud Rasmussens bog om »Den store Slæderejse« i gave som en 12 års knægt. Sammen med Peder Most-bøgerne skabte det grund for drømmene om eventyrlige ekspeditioner.

Da Ebbe Kløvedal Reich var dreng, holdt familien altid sommerferie i Kikhavn ved Hundested. Her lå Knud Rasmussens hus også, og han var

Forfatteren Ebbe Kløvedal Reich ville gerne have stillet et par spørgsmål til sin barndoms store helt, Knud Rasmussen, som han nu har skrevet en bog om. (Foto: Søren Jensen)

Hyldest til den sidste helt

tit oppe og kigge ind ad vinduet, nysgerrig efter at finde ud af, hvad en polarforsker egentlig laver. Forsker i is?

- Hvis man tager marskal Montgomerys ry lige efter besættelsen og junglelægen Albert Schweitzers i det næste årti, sammen med Thomas Helmijs og Michael Laudrups i dag og dividerer med fire, når man noget der ligner Knud Rasmussens ry.

Han var den mand Stauning beundrede mest og Christian den X havde det på samme måde. I 1930'erne repræsenterede de to i den sag stort set alle mænd.

- Selvfølgelig gjorde han ikke alting rigtigt, der var også en bagside af mandsidealet. Han kunne kun leve, når han var helt på toppen fysisk set. Når det kneb med helbredet, kunne han blive helt hysterisk. Han nægtede at tage stilling til sin egen svækkelse.

- Et par år før han døde, fik han symptomer på blodforgiftning, men han blev sur, hvis

nogen foreslog ham at gå til lægen.

- Men netto set var han stadig en helt.

Kamp om Grønland

Knud Rasmussen blev født i Jakobshavn i 1879, som søn af præsten og med en 1/16 grønlander i blodet. Han lavede fem store Thuleekspeditioner og grundlagde Thule Handelsstation.

Det betød meget for Knud Rasmussen, at Grønland kun skulle have en administration. Hos Lapperne havde han set, hvor galt det ellers kunne gå, de hørte både under Sverige, Norge og Finland. Det måtte ikke ske for hans elskede land.

Men norske hvalfangere invaderede Nordøstgrønland og gjorde krav på hele landet. Kunne de ikke få det hele, ville de i det mindste have Østgrønland.

Sagen skulle afgøres ved Den Internationale Domstol i

Haag i 1933. Danmark vandt og fik tilkendt overherredømmet over Grønland, hovedsageligt på grund af Knud Rasmussens taler i retten.

- Selv sagde Knud ydmygt, at forholdet mellem Danmark og Grønland ville have været næsten det samme uden ham. Men da grønlanderne skulle stemme om deres flag, stemte næsten halvdelen for Dannebrog. Og det er hans skyld.

Den danske Knud

Ebbe Kløvedal Reich skrev »Den fremmede fortryller« uden nogensinde at have været på Grønland. Men det var ikke noget problem, mener han.

For godt nok blev myten om Knud Rasmussen skabt af hans ekspeditioner og liv på Grønland. Men faktisk levede han halvdelen af sit liv i Danmark.

- Bogen handler om den danske heltemyte, jeg lader

selv Knud og hans gode venner berette om de lange slæderejser. Nøjagtigt som de gjorde for deres samtid.

Der er ting, som Ebbe Kløvedal Reich har gættet sig til, og andre han har udeladt.

- Jeg har gættet mig til nogle følelsesmæssige mellemregninger. Men sådan er det altid med historiske romancer. Der falder noget mørkt ud mellem murstenene, som du så må mure op igen. Økonomien har jeg valgt at udelade, den ville have fyldt for meget i historien.

Der er spørgsmål som Ebbe Kløvedal Reich gerne selv ville have stillet Knud Rasmussen.

- Gradvis kom der noget hektisk over hans liv. Da han var dybt forgældet, var han nødt til altid at være på farten. Det bringer ham af sporet og hans liv bliver mere og mere hektisk i stedet for afklaret. Jeg ville gerne have spurgt ham, om han ikke fortryder, set i bagklogskabens lys.

- Jeg ville også spørge om, hvorfor fanden han ikke gik til læge første gang, han fik en kødforgiftning. Så kunne vi måske have beholdt ham nogle flere år.

Tillidsfuld

- Hans måde at tale om sine landsmænd deroppe gennemstrømmes af en kærlighed, som ikke var af denne verden, har Albert Engstrøm, redaktør af tidsskriftet »Strix« engang sagt.

Knud Rasmussens måde at møde grønlanderne på var helt speciel. Han ville være venner med dem, hvor Peter Freuchen mere ville hjælpe dem.

- Hvis de havde levet i dag, ville Freuchen nok have været hjælpearbejder på Grønland, men ikke Knud. Og han ville i hvert fald ikke have været medlem af Den Danske Forening!

- Den tillidsfuldhed Knud gik til inuitterne med kunne vi lære meget af. Vi er fanget i en blanding af håbløshed, medlidenhed og racisme over for den tredje verden. Han havde ikke noget af den syge form for fremmedhed, som vi i de rige lande betragter de andre med.

Ebbe Kløvedal Reich er i dag lidt ældre end Knud Rasmussen nogensinde blev. Han døde i 1933, 54 år gammel.

- Ungdommens største risiko i dag er at blive fanget af den bedøvende strategi om en god eksamen og en fast stilling. Så er du på den grønne gren. Mage til kedelig, bedøvende livsbegavelse skal man lede længe efter.

- Knud Rasmussen dementerede den flade gennemsnitlighed. Han gjorde sig ikke rig på sine rejser og døde dybt forgældet. Den dag omsorg ikke bare er noget staten tager sig af, er vi også klar til en ny nationalhelt, mener Ebbe Kløvedal Reich.